

- використання поліцейськими постійно ввімкнутих нагрудних відеореєстраторів для здійснення попереднього запису подій під час масових заходів;
- можливість встановлювати камери у внутрішніх та службових приміщеннях, у тому числі у приватних квартирах за наявності загрозової небезпеки. Відсутність чітко визначених умов здійснення цих дій суттєво розширює компетенцію поліцейських та є загрозою посягання на низку прав людини, зокрема права на недоторканість житла, особисту та сімейну таємницю;
- право поліцейських застосовувати ручні гранати за наявності небезпеки для життя людей, у тому числі у випадку наїзду транспортного засобу на пішоходів [4].

Висновок. Розвиток технологій та зростання світового показнику тероризму обумовлюють необхідність удосконалення європейського законодавства у сфері розширення повноважень поліції та превентивних заходів, які можуть нею застосовуватись. Основні аспекти реформи німецького законодавства охоплюють наділення поліцейських додатковими повноваженнями, зокрема щодо превентивного прослуховування та перегляду персональної інформації фізичних осіб, їх особистої переписки у соціальних мережах та месенджерах, попередній збір ДНК-матеріалів, використання спеціальних засобів під час масових заходів у разі загрозової небезпеки.

Список бібліографічних посилань

1. Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) : регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) від 27.04.2016 № 2016/679 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16 (дата звернення: 25.03.2019).
2. *Großdemo gegen Polizeiaufgabengesetz*. URL: <https://www.br.de/nachricht/no-pag-demo-muenchen-verlaeuft-friedlich-100.html> (дата звернення: 25.03.2019).
3. Gesetz zur Neuordnung des bayerischen Polizeirechts vom 30.01.2018. URL: https://www.bayern.landtag.de/www/ElanTextAblage_WP17/Drucksachen/Basisdrucksachen/0000013000/0000013038.pdf (дата звернення: 25.03.2019).
4. Alle Fragen und Antworten rund ums neue Polizeigesetz in NRW. URL: <https://www.waz.de/politik/landespolitik/mehr-rechte-fuer-die-polizei-id216002091.html> (дата звернення: 25.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК 342.95

ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ ТОЛОЧКО,

ад'юнкт

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-3297-5668>

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Проблеми адекватного, відповідно до мети, застосування правових засобів, їх своєчасного і якісного удосконалення та визнання, становить великий науковий та практичний інтерес, оскільки належно обрані правові засоби сприяють попередженню та припиненню правопорушень, вихованню суспільства в дусі дотримання приписів нормативно-правових актів. Проте категорія «правові засоби» і похідна від неї «адміністративно-правові засоби» не вичерпно визначені в правовій науці, у юридичній літературі ці категорії часто вільно трактуються і застосовуються переважно як узагальнюючі поняття з надто широким змістом. Наслідком реформування ОВС стала ліквідація міліції і створення Національної поліції як нової формації служіння суспільству. Зазначене свідчить про необхідність переоцінки традиційних для науки адміністративного права адміністративно-правових засобів крізь призму діяльності Національної поліції, зміст якої полягає у «наданні поліцейських послуг», зокрема, у сфері охорони економічних прав і свобод людини, а також економічних інтересів суспільства і держави.

Термін «засіб» дуже близький за своїм змістом до термінів «спосіб», «метод», «захід», які у значній мірі навіть збігаються. Аналіз зазначених категорій дає можливість стверджувати, що їм притаманні як спільні, так і відмінні риси. Спільними для засобу, способу та заходу є те, що вони

характеризують діяльність, яка дає можливість здійснити щось, досягти чогось. Відмінні риси між ними лежать у площині числової форми: «засіб» визначає одиничну дію; «спосіб» може проявлятися як в одиничній, так і в множинній діях; «захід» завжди характеризує множину. Найбільш загальною категорією є «метод». Тим самим метод, захід, спосіб та засіб адміністративно-правового регулювання можуть співвідноситись як ціле і частини.

У системі зазначених засобів (прийомів, заходів, способів) виділяють кримінально-правові, цивільно-правові, дисциплінарні, адміністративно-правові та інші засоби впливу. Чільне місце серед них належить останнім. Адміністративно-правові засоби відрізняються найбільшим розмаїттям. Їм притаманний ряд властивостей, які, в свою чергу, характерні і для адміністративно-правових засобів забезпечення органами Національної поліції економічної безпеки.

Застосування адміністративно-правових засобів вирізняється демократичністю, спрямованістю на переконання населення в доцільності та справедливості заходів, що здійснюються державою, об'єктивною необхідністю запровадження та оптимального застосування тих чи інших загальнообов'язкових правил; воно поєднується із широким використанням багатогранних, вироблених практикою засобів організаційної, масово-політичної та виховної роботи у трудових колективах і за місцем проживання громадян, з активним формуванням правосвідомості, нетерпимого ставлення до антисуспільних проявів.

Адміністративно-правові засоби в комплексі є одним з ефективних структурних елементів охоронної діяльності органів держави, спрямованої на формування і розвиток суспільних відносин у різноманітних галузях (в тому числі у сфері економіки).

За допомогою адміністративно-правової охорони створюються відповідні сприятливі умови для функціонування тих чи інших об'єктів, усуваються фактори, що тягнуть за собою негативні наслідки. Адміністративно-правову охорону необхідно розглядати з урахуванням всього значення охоронної функції правової системи держави, для якої властива здатність не тільки перешкоджати відхиленням від нормальних процесів розвитку суспільних відносин у різноманітних сферах та їх усунення, але і виступати як ефективний організуючий і забезпечувальний засіб. Таку роль правова система (та її складова частина – адміністративне право) виконує не тільки у правовідносинах, що складаються, але і до цього – з моменту введення нормативного акту в дію. Особливо це властиве нормативним актам, що містять заборони і заходи відповідальності за їх недодержання, регулюють порядок їх застосування.

Сутність і цільова спрямованість адміністративно-правової охорони складається з вирішення двох взаємопов'язаних завдань: упорядкування і розвитку суспільних відносин у відповідних сферах і галузях (до яких входить і економіка); їх захисту від небажаного впливу різноманітних факторів, негативних проявів (загроз економічній безпеці). Зазначені завдання вирішуються в процесі правоустановчої, правозастосовчої та правоохоронної діяльності.

Застосування адміністративно-правових засобів перебуває в органічному взаємозв'язку із забезпеченням належного порядку в сфері державного управління.

Отже, адміністративно-правова охорона здійснюється в трьох формах:

- 1) правотворчій, коли створюються закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- 2) правозастосовчій, коли втілюються в життя встановлені адміністративно-правові норми;
- 3) правоохоронній, що включає засоби адміністративного впливу до порушників прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Порядок застосування адміністративно-правових засобів визначено, як правило, адміністративно-процесуальними нормами. Реалізація адміністративно-правових засобів належить до компетенції органів виконавчої влади, спеціально уповноважених посадових осіб (представників адміністративної влади), є результатом здійснення ними державно-владних повноважень; як виняток, деякі заходи адміністративного впливу застосовуються судами (суддями), а також органами окремих громадських організацій (їх представниками), наділеними певними адміністративно-владними повноваженнями.

Крім того при визначенні поняття адміністративно-правових засобів забезпечення економічної безпеки ми маємо враховувати завдання поставлені у даному дослідженні, що стосуються суб'єкта, який реалізує конкретні повноваження, направлені на подолання загроз економічній безпеці, яким ми визнали органи поліції.

Підсумовуючи викладене, адміністративно-правові засоби забезпечення органами поліції економічної безпеки необхідно визначити як сукупність прийомів і способів впливу органами поліції на загрози економічній безпеці при реалізації ними правоохоронних функцій з метою їх запобігання та нейтралізації, що гарантує здійснення економічного суверенітету.

Аналіз чинного адміністративного законодавства, і практики його застосування та відповідно повноважень основних підрозділів органів поліції, на які покладено завдання щодо забезпечення економічної безпеки, дає підстави зробити висновок, що до адміністративно-правових засобів забезпечення органами поліції економічної безпеки належать такі.

1) засоби переконання, позитивного стимулювання чи заохочувальні засоби, що сприяють підвищенню творчої активності учасників правовідносин, засновані на їх прагненні до позитивних результатів своєї праці, до реалізації суспільних і особистих інтересів.

Важливість застосування позитивних стимулюючих засобів впливає із загального співвідношення переконання і примусу у державному управлінні. Наша держава віддає переважну роль переконанню, і ця роль зростає із розвитком суспільних відносин, підвищенням культури і свідомості людей. Оскільки переконання є домінуючим методом державного управління взагалі, а також діяльності щодо забезпечення економічної безпеки, зокрема, окремі, найважливіші його види буде проаналізовано у наступному підрозділі дисертації;

2) заходи адміністративного примусу, що застосовуються з метою попередження, припинення правопорушень, забезпечення провадження у справах про адміністративні проступки і притягнення порушників до адміністративної відповідальності. Застосування адміністративного примусу слугує одним із вагомих факторів зміцнення законності, дисципліни і організованості у сфері економіки, охорони порядку управління, встановленого в цій галузі.

Як бачимо, при виділенні конкретних адміністративно-правових засобів забезпечення економічної безпеки ми не описали першу форму адміністративно-правової охорони: правотворчу. При обґрунтуванні нашої позиції ми знову змушені виходити із завдань, які поставлені у дослідженні. Так, дійсно норми права – загальнообов'язкові правила поведінки у сфері економіки відіграють не аби яку роль у забезпеченні економічної безпеки. Разом з тим ми розглядаємо адміністративно-правові засоби, що реалізуються у діяльності поліції. Що стосується правотворчої діяльності поліції, то їх повноваження щодо забезпечення економічної безпеки полягають переважно у деталізації процедурних аспектів реалізації повноважень поліції щодо забезпечення економічної безпеки. Така діяльність має загальний характер та не може становити окремий напрям у даному дослідженні. Що стосується інших правотворчих можливостей поліції, то щодо забезпечення економічної безпеки вони знаходять свій повний прояв у межах реалізації такого адміністративно-правового засобу як переконання.

Одержано 26.03.2019

УДК 351.74

ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ ТЯГЛО,

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

 <https://orcid.org/0000-0003-0721-1153>;

ТЕТЯНА СТЕПАНІВНА ВОРОПАЙ,

*доктор філософських наук, професор,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;*

 <https://orcid.org/0000-0001-6170-5512>

ДЕМОКРАТИЧНЕ ПОЛІЦІЮВАННЯ

Значення різноманітного доробку правоохоронців країн консолідованої демократії для становлення вітчизняної поліції та науки про неї – поліцейстики – навряд чи можна переоцінити. Справді, цей доробок включає як накопичуваний століттями досвід, так і результати його раціонального опрацювання: засадничі принципи, дієве законодавство, належні алгоритми практичних дій поліціантів, а також застереження щодо типових тут вад, помилок, правопорушень тощо. В цьому зв'язку видається за доречне нагадати про збірку «Демократичне поліціювання», підготовлену за активної участі Харківського національного університету внутрішніх справ у межах виконання Українсько-Канадського проекту «Розбудова демократії» [1].